

**ВИДАТНИЙ ВЧЕНИЙ У ГАЛУЗІ МЕЛІОРАТИВНОГО
ЗЕМЛЕРОБСТВА, КОРМОВИРОБНИЦТВА, ЛУКІВНИЦТВА
ТА ЕКОЛОГІЇ – ПРОФЕСОР ІВАН ТИМОФІЙОВИЧ СЛЮСАР
(ДО 80-РІЧНОГО ЮВІЛЕЮ)**

4 вересня 2019 р. виповнюється 80 років від дня народження Івана Тимофійовича Слюсаря – відомого вченого у галузі меліоративного землеробства, кормовиробництва, луківництва та екології, доктора сільськогосподарських наук, професора, Заслуженого діяча науки і техніки України, академіка Української екологічної академії наук. Народився вчений 1939 р. у с. Мазінки Переяслав-Хмельницького району Київської області у селянській родині. Впродовж 1947–1954 рр. навчався у Мазінській семирічній школі, у 1954–1957 рр. – у Дем’янській середній школі Переяслав-Хмельницького району. Після одержання середньої освіти працював різноробочим у колгоспі ім. Шевченка с. Мазінки. Протягом 1958–1961 рр. перебував у лавах Радянської Армії. У 1966 р. одержав вищу освіту, закінчивши агрономічний факультет Української сільськогосподарської академії.

Трудова діяльність Івана Тимофійовича розпочалася з посади головного агронома колгоспу в с. Усівка Баришівського району Київської області. Впродовж 1969–1971 рр. навчався в аспірантурі при кафедрі меліорації та сільськогосподарської метеорології Української сільськогосподарської академії (м. Київ). З 1972 р. і донині працює в Національному науковому центрі «Інститут землеробства Національної академії аграрних наук України»: спочатку заступником директора Панфільської дослідної станції, з 1996 р. – завідувачем лабораторії землеробства на осушених землях Інституту, а з 2011 р. – головним науковим співробітником відділу сівозмін і землеробства на меліорованих землях цього ж Інституту.

У 1972 р. Іван Тимофійович Слюсар захистив кандидатську дисертацію за темою: «Дослідження впливу водного режиму торфових ґрунтів на продуктивність сільськогосподарських культур в умовах заплави р. Трубіж» (спеціальність 06.01.02 – меліорація і зрошувальне землеробство), а у 1991 р. докторську дисертацію за темою: «Технологічні основи ефективного використання осушуваних органічних ґрунтів Лісостепу УРСР» (спеціальність 06.01.01. – загальне землеробство). У 1975 р. одержав учене звання старшого наукового співробітника. З 1993 р. – став дійсним членом (академіком) Української екологічної академії наук, професором кафедри кормовиробництва та сільськогосподарської меліорації Українського аграрного університету.

Свої наукові розробки присвятив високопродуктивному й екологічно-збалансованому використанню осушуваних ґрунтів гумідної зони України. Розвинув теоретичні основи регулювання водного режиму ґрунту, мінерального живлення та ресурсного програмування урожайності сільськогосподарських культур. Розробив принципово нові методичні підходи комплексної природоохоронної оцінки щодо впровадження на осушуваних ґрунтах кормових сівозмін з коротким польовим періодом, ґрунтозахисного системного обробітку ґрунту, біологізації захисту рослин, відтворення та збереження малих річок із

біологічним різноманіттям у їхніх басейнах, опубліковані основні положення яких є загально визнаними.

Значне прикладне значення мають дослідження, виконані під керівництвом і за участю І.Т. Слюсаря щодо встановлення закономірностей формування високопродуктивних лучних біоценозів різного дозрівання та сінокісно-пасовищного використання осушуваних ґрунтів гумідної зони. За участю та під керівництвом ученого науковцями розроблені та впроваджені у виробництво ефективна та природоохоронна сучасна система меліоративного землеробства гумідної зони; розроблені основні принципи технології ефективного та якісного кормовиробництва та луківництва. Значні дослідження І.Т. Слюсаря присвячені родючості, трансформації та запобіганню деградації органогенних ґрунтів, водних проблем та екології довкілля в зоні осушуваних меліорацій.

Професором І.Т. Слюсарем розроблені теоретичні основи і практичні рекомендації зі способу використання осушуваних ґрунтів Лісостепу і Полісся, запропоновані технології вирощування основних сільськогосподарських культур з використанням елементів програмування урожаїв і їхньої якості стосовно осушуваних ґрунтів і проведена сільськогосподарська оцінка використання обвалованих земель мілководдя водосховищ р. Дніпро; встановлена агротехнічна доцільність проведення дощування неглибоких торфовищ; отримані коефіцієнти використання рослинами поживних речовин з добрив і ґрунту; науково-обґрунтовані норми осушування за фазами росту і розвитку культур; встановлена ефективність застосування мінеральних добрив залежно від вологості ґрунту, додаткового зволоження; вперше для умов осушуваних ґрунтів Лісостепу розроблено біокліматичні коефіцієнти сільськогосподарських культур для розрахунків їхнього водоспоживання.

Ним одержані оригінальні результати досліджень з вологопереносу ґрунтової води в зону активного шару ґрунту в залежності від сільськогосподарських культур, періоду їх вегетації і погодних умов. Розроблена технологія оструктурування неглибоких торфовищ підстилаючою породою, яка

забезпечує отримання органічної продукції та запобігає надлишковій мінералізації торфу.

В останні роки ним розроблені основні елементи створення біоенергетичних плантацій деревних (верба, тополя) та трав'янистих (міскантус, сорго, сільфій пронизанолистий) на вилучених з обробітку осушуваних землях. На основі зазначених вище розробок професор І.Т. Слюсар разом зі своїми учнями та науковцями даної галузі розробив концепцію ефективного та комплексного використання осушуваних земель та природоохоронну систему землеробства на осушуваних землях і шляхи її впровадження у виробництво.

Свою наукову роботу професор І.Т. Слюсар поєднував з викладацькою діяльністю, працюючи (1992–2002 рр.) за сумісництвом професором кафедри кормовиробництва та сільськогосподарські меліорації Національного аграрного університету. Учений є членом редакційних колегій міжвідомчого тематичного наукового збірника «Землеробство», «Меліорація і водне господарство» та збірника наукових праць Національного наукового центру «ІЗ НААН», науковим консультантом розділу «Сільськогосподарські меліорації» реферативного журналу «Агропромисловий комплекс України».

І.Т. Слюсар приділяє значну увагу підготовці та атестації наукових кадрів. Він є засновником наукової школи «Землеробство на меліорованих землях і кормовиробництво». Під його керівництвом захищено 21 кандидатську і 2 докторські дисертації. Він є членом спеціалізованої вченої ради Д. 27.361.01 з присудження наукових ступенів доктора і кандидата наук в ННЦ «Інститут землеробства НААН» та членом спеціалізованої вченої ради Д.26.362.01. з присудження наукових ступенів доктора і кандидата наук в Інституті водних проблем і меліорації НААН. І.Т. Слюсар бере активну участь у розробленні і реалізації наукових програм із питань ефективного використання осушуваних земель, які пов'язані з діяльністю агропромислового комплексу України і Київської області. Він є керівником 3-х завдань, в тому числі ефективного вирощування енергетичних культур, та керівником з координації наукових досліджень з питань землеробства на осушуваних землях гумідної зони.

Ученим опубліковано понад 300 наукових праць, з яких близько 25 монографій, підручників та навчальних посібників (у співавторстві) для студентів вищих навчальних закладів. У публікаціях відображено проблеми переходу до сталого розвитку, збереження якості поверхневих вод, біологічного різноманіття, вплив стану довкілля на здоров'я населення. Він гідно представляє науку на міжнародних конференціях.

Громадська діяльність ученого завжди була активною. Впродовж 1973–1981 рр. він був депутатом сільської ради с. Панфили, одним із ініціаторів створення Громадської ради державних і громадських організацій екологічного спрямування при Державному управлінні екобезпеки в Київській області та був її беззмінним головою з 1997 р. по 2014 р. У цей же період Іван Тимофійович Слюсар був заступником голови Київської обласної організації «Зелений світ».

За плідну наукову діяльність професора І.Т. Слюсаря відзначено низкою державних нагород та громадських відзнак, зокрема: Грамотою Міністерства сільського господарства і продовольства України (1996 р.), Почесною грамотою Української академії аграрних наук (1999 р.), Почесною грамотою Міністерства агропромислового комплексу України (1999 р.), Почесною грамотою Міністерства освіти України (1999 р.), Почесною грамотою Президії УААН (1999 р.), Почесною відзнакою МНС України (2000 р.), знаком «Відмінник освіти України» Міністерства освіти і науки України (2002 р.), трудовою відзнакою Міністерства аграрної політики України «Знак пошани» (2002 р.), Подякою Київської державної адміністрації і цінним подарунком (2002 р.), Почесною грамотою з нагрудним знаком від Кабінету Міністрів України (2002 р.), Почесною грамотою Верховної Ради України (2004 р.), нагрудним знаком «Знак пошани» і цінним подарунком від Київської міської держадміністрації (2004 р.), Почесною грамотою Української академії аграрних наук (2004 р.), Почесною грамотою Інституту землеробства УААН (2004 р.), Знаком пошани Київського голови (2004 р.), Почесною відзнакою УААН (2009 р.), Почесною відзнакою Апарату Ради національної безпеки і оборони України III-го ступеня (2012 р.), Почесною відзнакою ННЦ «Інститут

землеробства НААН» (2016 р.), Ювілейною Почесною грамотою Президії Національної академії наук України (2018 р.).

І.Т. Слюсар – Лауреат Премії Української академії аграрних наук «За видатні досягнення в аграрній науці» (2001 р.), Відмінник освіти України (2002 р.), Почесний працівник Держводгоспу (2008 р.), Заслужений діяч науки і техніки України (2009 р.), Відмінник аграрної освіти та науки (2009 р.), Почесний доктор Інституту водних проблем і меліорації НААН (2016 р.), Стипендіат державної стипендії видатних діячів науки (2017 р.).

З нагоди 80-річного ювілею вітаємо Івана Тимофійовича Слюсаря і бажаємо йому міцного здоров'я, нових досягнень та успіхів! Хай завжди супроводжує щаслива зоря удачі, Боже благословення, а у сімейному колі панують любов, злагода та добробут на многая і благая літ!

Академіки НААН
***В.Ф. Сайко, В.А. Вергунов, В.Ф. Камінський,
М.І. Ромащенко, П.І. Коваленко***
члени-кореспонденти НААН
С.М. Рижук, В.М. Сільченко